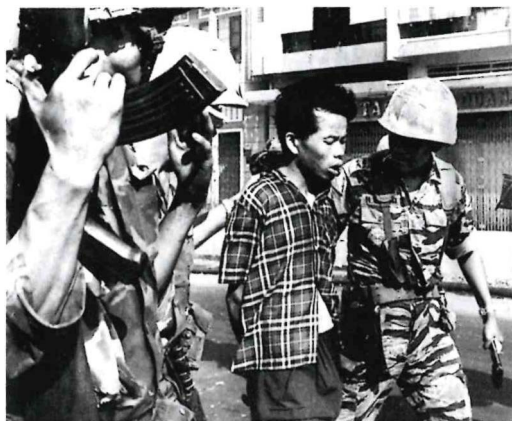

Medierne bragte Vietnamkrigen ind i dagligstuerne i Europa og USA. Under angrebet på Saigon i februar 1968 arresteres en civilklædt Vietcong-officer. Han bringes til Sydvietnams politichef, der uden videre henretter fangen. Foto Eddie Adams.

ret (cambodiansere) med fuld social lighed og uden fremmed påvirkning. Indbyggerne i hovedstaden Phnom Penh blev drevet ud i landdistrikterne i arbejdslejre. Politisk upåndelige personer, folk med forbindelser til det tidligere regime eller til udlandet, intellektuelle og deres familier blev skånselsløst forfulgt og systematisk slået ihjel. Det er uklart, hvor mange der mistede livet, men forsigtige skøn lyder på 2 millioner af en befolkning på godt 8 millioner.

Da De Røde Khmerer også forfulgte Cambodias vietnamesiske mindretal, invaderede Vietnam landet i 1975 og gjorde ende på det blodige regime. Der blev indsat en vietnamesisk-venlig kommunistisk regering, men dermed var der lagt op til en ny, årelang borgerkrig (se s. 115).

Vietnamkrigens lære?

Vietnamkrigen viste tydeligere end nogen tidligere konflikt grænserne for en supermagts formåen. I 1980erne blev Sovjetunionens krig i Afghanistan endnu et eksempel. Det var i Vietnam en kamp mellem David og Goliath, mellem et fattigt u-land og verdens mægtigste stat, der rådede over næsten ubegrænsede økonomiske og tekniske ressourcer. USA kastede flere bomber over Vietnam, end der blev anvendt under anden verdenskrig, og alligevel havde man ikke vundet krigen, for luftangreb havde ringe virkning på en modstander, hvis infrastruktur var primitiv, og som hovedsagelig benyttede sig af guerilla-taktik. Egentlig terror-bombning af Nordvietnams befolkningscentre var politisk umulig.

Vietnamkrigen engagerede verdensopinionen i et uset omfang. TV-mediet dækkede krigen på ganske nært hold, så man kunne i dagligstuerne i USA og Europa se rygende ruindynger i Hanoi forstæder og nedbrændte landsbyer i Sydvietnam, hvor amerikanske soldater i deres jagt på FNL-partisaner påførte civilbefolkningen svære lidelser. Saigons politichef henrettede en krigsfange for åbent kamera, og amerikan-

ske soldater måtte anklages for massakrer på civile vietnamesere.

Stadig flere amerikanere mistede troen på, at USA havde retten på sin side, og i udlandet vendte opinionen sig overalt mod USAs krigsførelse. Hver eneste amerikansk ambassade blev udsat for demonstrationer, og unge amerikanere brændte deres indkaldelsespapirer og deltog i kæmpedemonstrationer mod "den beskidte krig". Højrefløjen i USA betragtede krigsmodstanderne som landsforræddere, og hadet mellem de to fløje splittede det amerikanske samfund. I slutningen af 1960'erne var et stort flertal dog indstillet på, at USA måtte opgive sin direkte krigsdeltagelse. USA tabte moralsk og politisk, og den amerikanske selvforståelse fik svære skrammer. Mange år fremover var det meget vanskeligt for amerikanske præsidenter at få kongressens tilslutning til at sætte tropper ind i forbindelse med konflikter i udlandet. Ingen ville løbe risikoen for "et nyt Vietnam".

MELLEMØSTEN – DET STADIGE BRÆNDPUNKT

Konflikten i Mellemøsten var en regional konflikt med global betydning. Begge supermagter var indblandet i den forbitrede strid mellem Israel og araberne. De søgte dels at udnytte striden til at fremme egne interesser, dels at lægge bånd på den for at forhindre den i at brede sig og true verdensfreden.

Mellemøsten er bindeled mellem Europa, Asien og Afrika. Her befinder sig Suez-kanalen, der forbinder Middelhavet med Det indiske Ocean, og netop Ægyptens nationalisering af Suez-kanalen havde udløst Mellemøstkrigen i 1956 (se s. 50). Vigtigst af alt: her findes verdens største oliereserver og verdens største olieeksportører.

Stormagterne og Mellemøsten

Som Sortehavsmagt havde Sovjet ambitioner om at gøre sig gældende i det østlige Middelhav. Dette mål havde allerede det gamle Zar-Rusland haft, og herfra havde Sovjet også arvet drømmen om at nå frem til de "varme vande", til Det Indiske Ocean. Støtten til araberne i konflikten med Israel var en løftestang, der kunne bruges til fremme af disse mål. Våbenaftaler med Ægypten og Syrien i 1955 og med Irak i 1958 havde styrket Sovjets position i området markant. Den sovjetiske flåde, der i 1960'erne blev stærkt udbygget, fik stillet baser og faciliteter til rådighed af de arabiske allierede. Fra Latakia i Syrien via Port Said ved Suez-kanalen til Aden i Yemen opstod en kæde af sovjetiske flådestøttestationer, der forbandt Middelhavet med Det indiske Ocean. (se kort s. 93). USA så med stor uro på russernes voksende indflydelse i området, men på grund af sin stærke binding til Israel var USA vanskeligt stillet i rivaliseringen om araberstaternes gunst. De konservative kongedømmer Saudi-Arabien og Jordan forblev dog USAs faste støtter.

6-dageskrigen i 1967

De flygtede og fordrevne palæstinensere boede i flygtningelejre i Israels nabolande. Ingen arabiske stater ville anerkende den jødiske stat i Palæstina, og Israel anerkendte ikke palæstinenserne som et folk med krav på eget hjemland og egen stat. I løbet af 1960'erne blev de palæstinensiske flygtninge en stadig vigtigere faktor i Mellemøsten. I 1964 oprettedes Den palæstinensiske Befrielsesorganisation (PLO) som paraplyorganisation for forskellige palæstinensiske bevægelser, af hvilke den vigtigste var Al Fatah ("Sejren"), ledet af Yassir Arafat.

I den arabiske verden blev befrielsen af Palæstina kædet sammen med drømmen om arabisk enhed. Holdningen til palæstinenserne kamp blev gjort til prøvestenen